

Workshop zicht op effect

Over mistige moerassen en lichtbakens

- Belang van zicht op effect?
- Waarom registreren jullie?
- Wat hoop je hier te weten te komen?
- Wat doen jullie reeds?

- Zicht op effect is niet moeilijk
- Zicht op effect van wat?
 - Aanbod / dienst
 - Methodiek / interventie
- Van indicaties tot wetenschappelijke bewijskracht (een verschil in eisen)
- Over tellen en vertellen

Indicatoren

‘Verenig rede met verbeelding en je krijgt schoonheid.’ (Salman Rushdie)

1. Cliënttevredenheid over nut/effect van de hulp
2. Uitval (vroegtijdige stopzetting omwille van negatieve redenen)
3. Doelrealisatie van de hulp
 - Hoofddoel van de methodiek bereikt
 - Uitstroom (De mate waarin cliënten zonder of met lichtere hulp verder kunnen)
 - De mate waarin problemen verminderd zijn en/of zelfredzaamheid is verhoogd
 - De mate waarin de overeengekomen doelen gerealiseerd zijn.

Clïenttevredenheid

Van schaalvragen tot het gebruik van een genormeerd instrument:

vb. schaalvraag:

Geef met een cijfer van 1 tot 10 aan hoe nuttig deze hulp voor u was.

1 = volkomen nutteloos, ik had er niets aan

10 = uitstekend, ik heb er veel aan gehad

De cliënt (jongere en/of ouders) bepaalt welk cijfer van toepassing is.

Wat wordt aangeleverd?

Er worden drie getallen aangeleverd:

1. De gemiddelde tevredenheid.
In het voorbeeld is dat een 7.
2. Het percentage cliënten met 8 of hoger.
In het voorbeeld is dat 40%.
3. Het percentage cliënten met een 4 of lager.
In het voorbeeld is dat 10%.

Cliënt	Tevredenheid
1	8
2	8
3	7
4	6
5	7
6	9
7	4
8	6
9	7
10	8

- Er zijn twee EXIT-vragenlijsten voor Jeugd & Opvoedhulp.

De eerste is voor jongeren vanaf 12 jaar en ouder.

De tweede is voor ouders van kinderen en jongeren.

1. *De hulp van [naam instelling] is goed verlopen*
2. *De hulpverleners van [naam instelling] deden hun werk goed*
3. *Ik heb voldoende geleerd om na de hulp zelf verder te gaan*
4. *Ik weet waar ik terecht kan als ik nog hulp nodig heb*
5. *Ik voelde me serieus genomen door [naam instelling]*
6. *[Naam instelling] besliste met mij, in plaats van over mij*
7. *Ik ben door [naam instelling] geholpen met waarvoor ik kwam*
8. *[Naam instelling] heeft mij geholpen met de dingen die ik belangrijk vond*
9. *Er is voldoende bereikt door de hulp van [naam instelling]*
10. *Ik heb door de hulp van [naam instelling] meer vertrouwen in de toekomst*

- De antwoorden op de stellingen worden als volgt gescoord:

Helemaal niet mee eens: 1

Niet mee eens: 2

Wel mee eens: 3

Helemaal mee eens: 4

(aanwezigheid van handleiding, genormeerd, score ...)

Een rapportscore van meer dan 8 betekent een goede cliëntwaardering. Een rapportscore tussen 6 en 8 betekent een voldoende cliëntwaardering. Een lagere score betekent een onvoldoende. Scores vanaf 3 op de subthema's betekenen een goede beoordeling.

	2016	2017
EXIT Jongere		
Rapportscore	9	7,75
Resultaat en toekomst	3,31	3,06
Verloop	3,56	3,34
% terugbezorgde EXIT's	56%	62%
EXIT ouders		
Rapportscore	9,11	8,83
Resultaat en toekomst	3,53	3,5
verloop	3,65	3,7
% terugbezorgde EXIT's	20%	60%

Uitval (vroegtijdige stopzetting omwille van negatieve redenen)

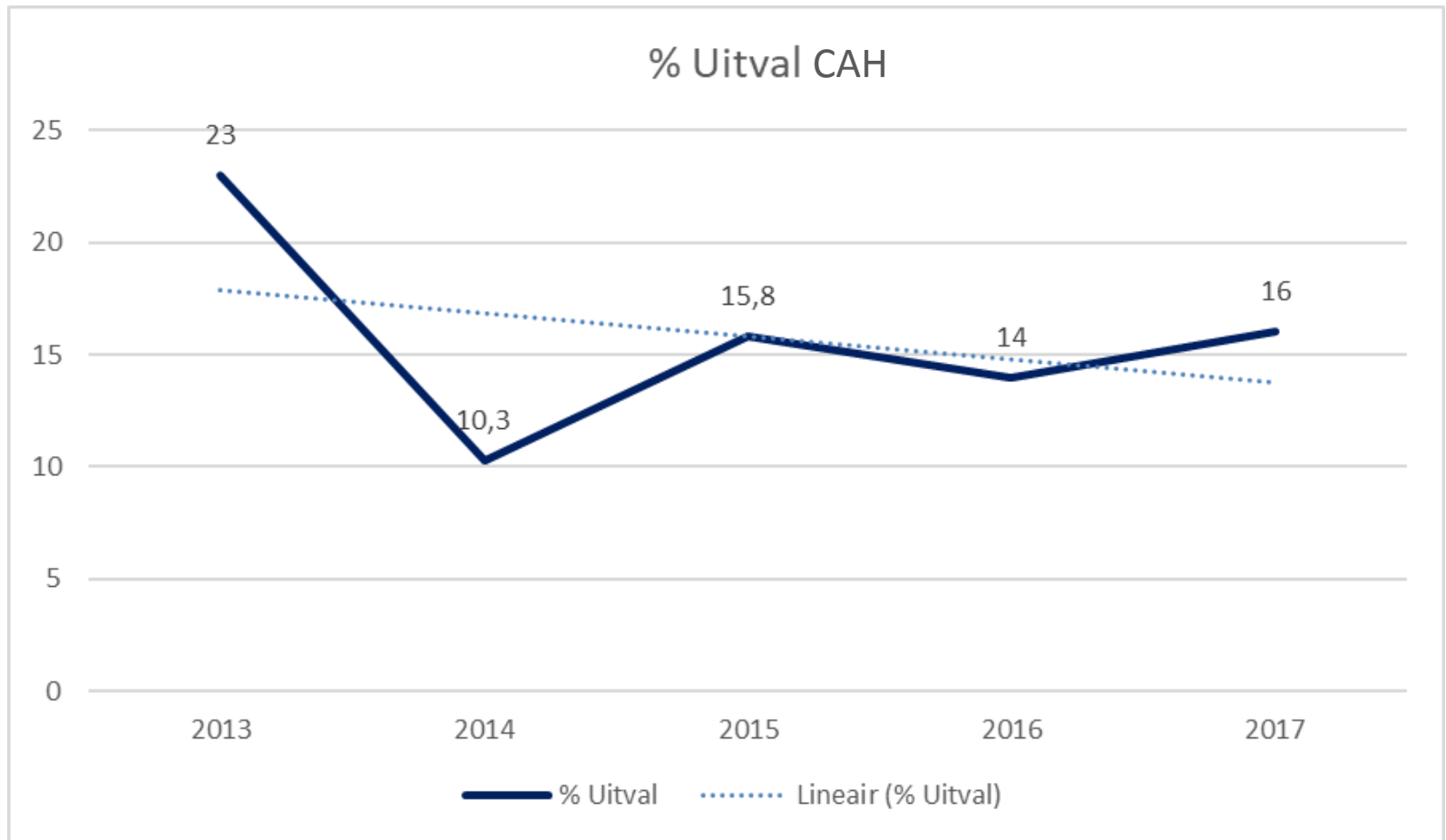
- Beëindigd volgens plan (01)
- Voortijdig: in overeenstemming (02)
- **Voortijdig: eenzijdig door de cliënt (03)**
- Voortijdig: eenzijdig door de aanbieder (04)
- Voortijdig: wegens externe omstandigheden (05)

Onze definitie

De hulpverlening wordt vroegtijdig en onbedoeld stopgezet omwille van negatieve redenen. Vroegtijdig betekent een vervroegde afsluit ten opzichte van de reguliere beëindiging van de hulp (conform methodiek).

- Mogelijke negatieve redenen zijn:
- Eénzijdige beslissing van cliëntsysteem of hulpverleners om te stoppen ondanks dat hulp nog steeds noodzakelijk is volgens verwijzer en/of hulpverlener;
- Onveilige situatie waarbij de veiligheid van één of meer gezinsleden, en/of van de gezinsmedewerker niet kan worden gewaarborgd;
- Uithuisplaatsing van het kind/de jongere tijdens de begeleiding omdat de problemen in het gezin zo ernstig zijn dat ze alleen door een uithuisplaatsing kunnen opgelost worden: bijvoorbeeld pleegzorg, begeleidingstehuis, OOC, internaat (niet indien onderwijs de reden is, wel indien het residentiële aspect van belang is), CKG, psychiatrie, enz.;
- Een doorverwijzing naar residentiële opvang die verdere pedagogische begeleiding aan huis zinloos maakt;
- Hulpverlening kan niet worden uitgevoerd zoals afgesproken (bijvoorbeeld gedurende x-aantal weken geen contact met cliënt, verdwijning van de cliënt, ...);
- Foute indicatiestelling;
- ...

Doelrealisatie

Kostbaar is de wijsheid die door ervaring wordt verkregen.
(Robert Ascham)

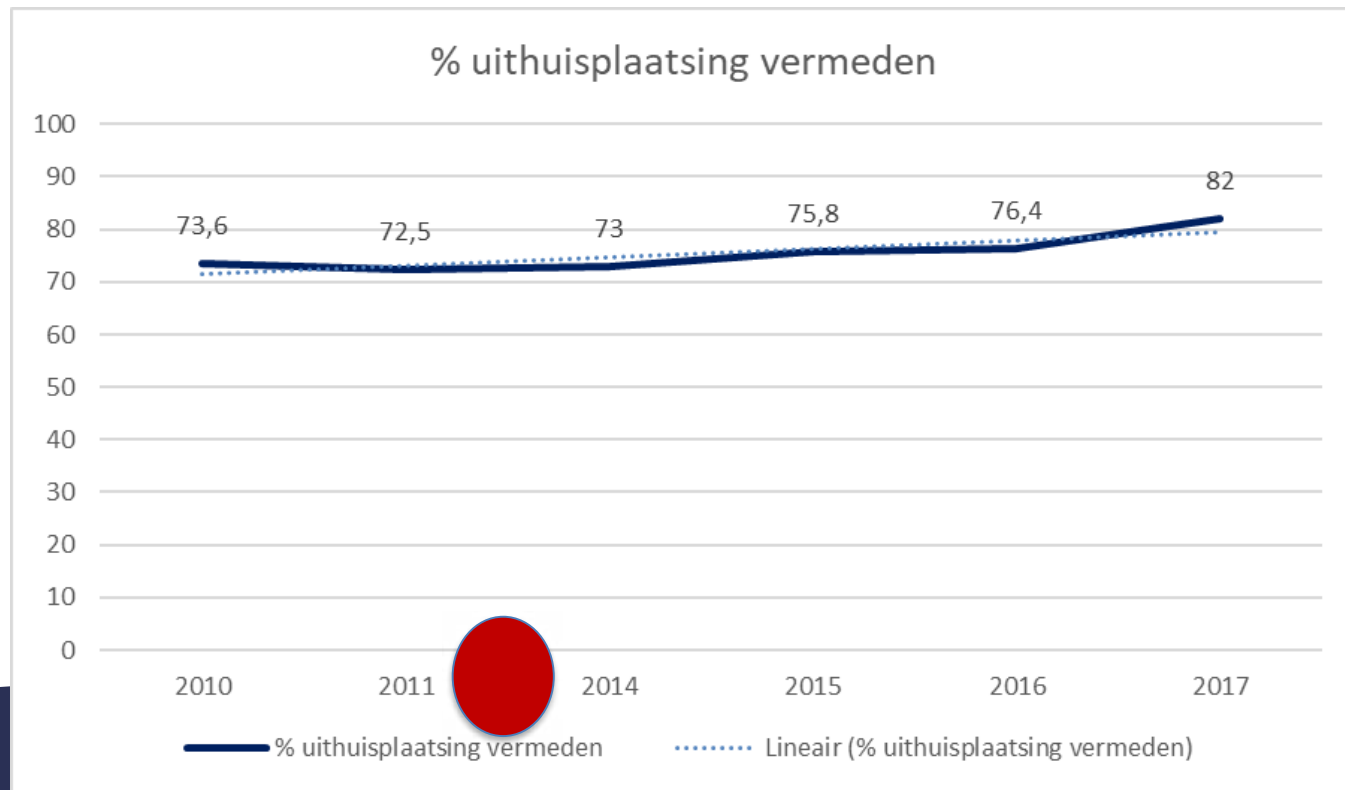
Doelrealisatie van de hulp

1. Hoofddoel van de methodiek bereikt
2. Uitstroom (De mate waarin cliënten zonder of met lichtere hulp verder kunnen)
3. De mate waarin problemen verminderd zijn en/of zelfredzaamheid is verhoogd
4. De mate waarin de overeengekomen doelen gerealiseerd zijn

1. Hoofddoel van de methodiek bereikt

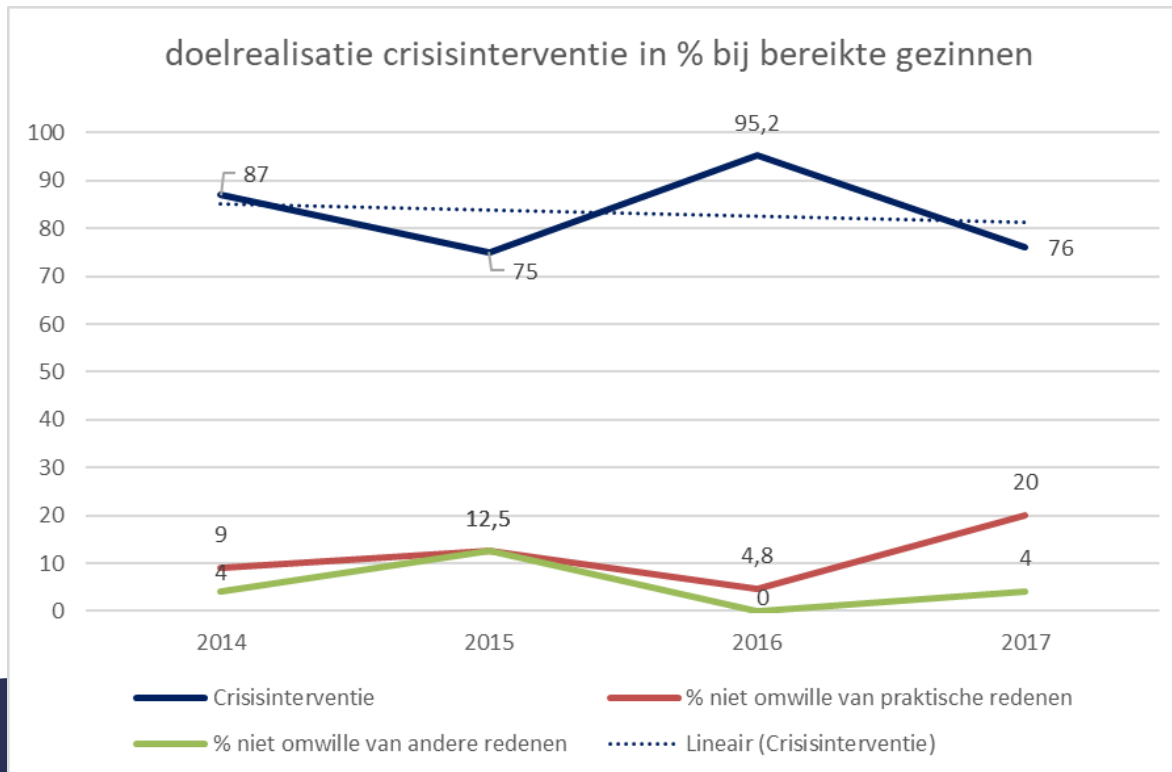
Crisishulp aan huis als methodiek heeft als doel om uithuisplaatsing te vermijden.

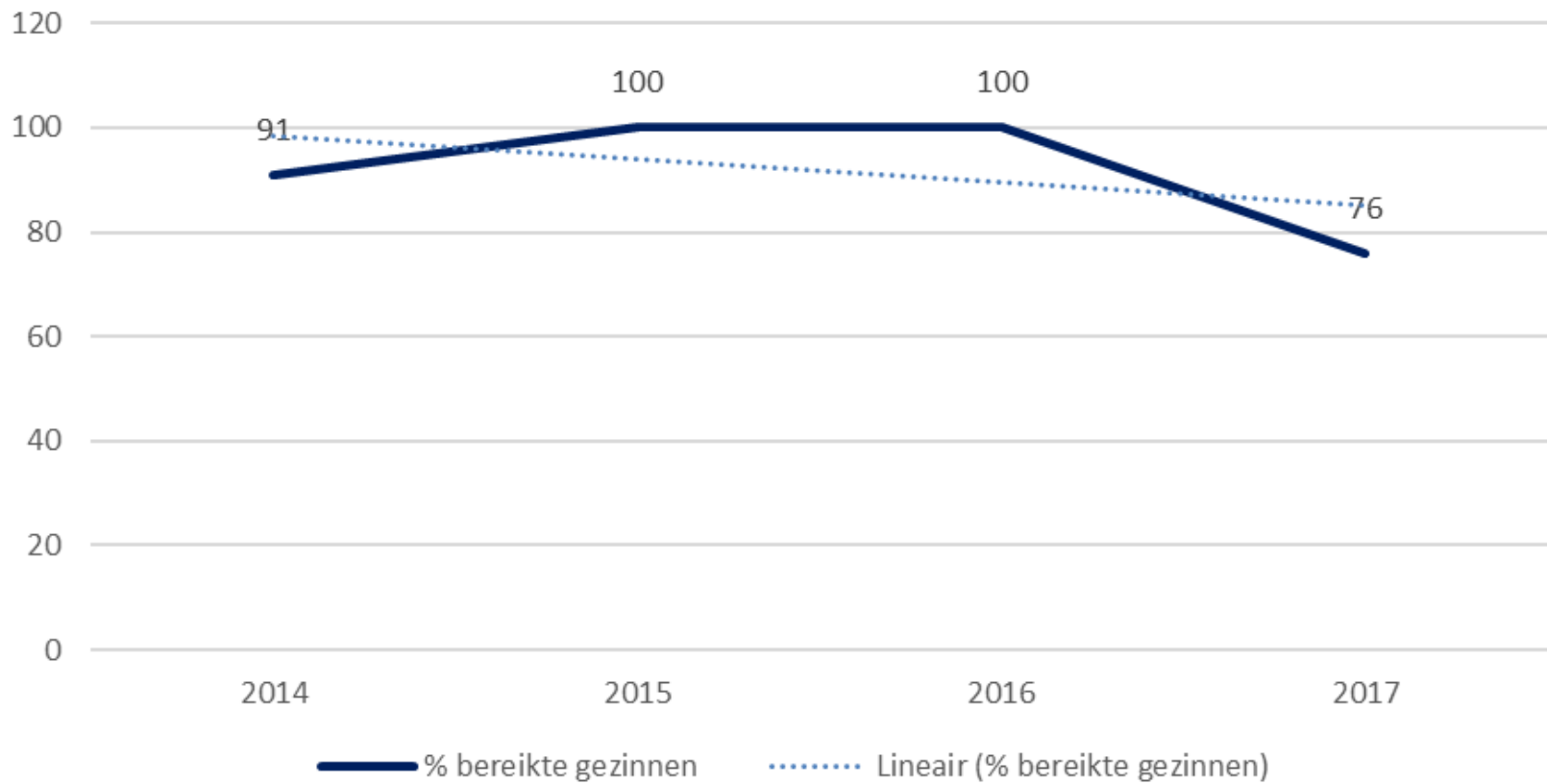
Crisisinterventie – diagnostische werkvorm

- Het wel of niet opvolgen van het eindadvies is een indicator over de effectiviteit van de hulpverlening.

% Bereikte gezinnen bij follow-up

2. Uitstroom (De mate waarin cliënten zonder of met lichtere hulp verder kunnen)

Verschillende mogelijkheden:

Oordeel door cliënt

In jeugdbescherming: vervolghulp

Ik heb voldoende aan de hulp gehad om na de hulp zelf verder te gaan.

- Helemaal niet mee eens (1) – ik heb juist een zelfde soort of zwaardere hulp nodig.
- Niet mee eens (2) – maar met een lichtere vorm van hulp red ik het goed.
- Mee eens (3) – voor nu heb ik geen verdere hulp nodig, maar ik verwacht dat ik later nog wel eens om hulp zal aankloppen.
- Helemaal mee eens (4) – ik heb geen verdere hulp meer nodig.

Aan de hand van een definitie vb:

Afsluiten van de hulpverlening naar geen of minder zware hulpverlening. Minder zware hulpverlening betreft:

- Rechtstreeks toegankelijke ambulante of mobiele vervolghulp.
- Een openstaand dossier binnen de jeugdrechtbank of gemandateerde voorziening zonder een geldende maatregel wordt ook als uitstroom beschouwd.

NOOT: Voor Thuisbegeleiding is een overgang naar een andere rechtstreeks toegankelijke BJB-thuisbegeleidingsdienst doorstroom en geen uitstroom.

De mate waarin problemen verminderd zijn
en/of zelfredzaamheid is verhoogd:

Mogelijkheden bv.

1. bevraging en beoordeling door *cliënt / dialoog cliënt en hulpverlener*
2. Schaalvragen (bij begin van de begeleiding en op het einde)
3. Vergelijking van antwoorden op diagnostische vragenlijsten (bij begin van de begeleiding en op het einde)

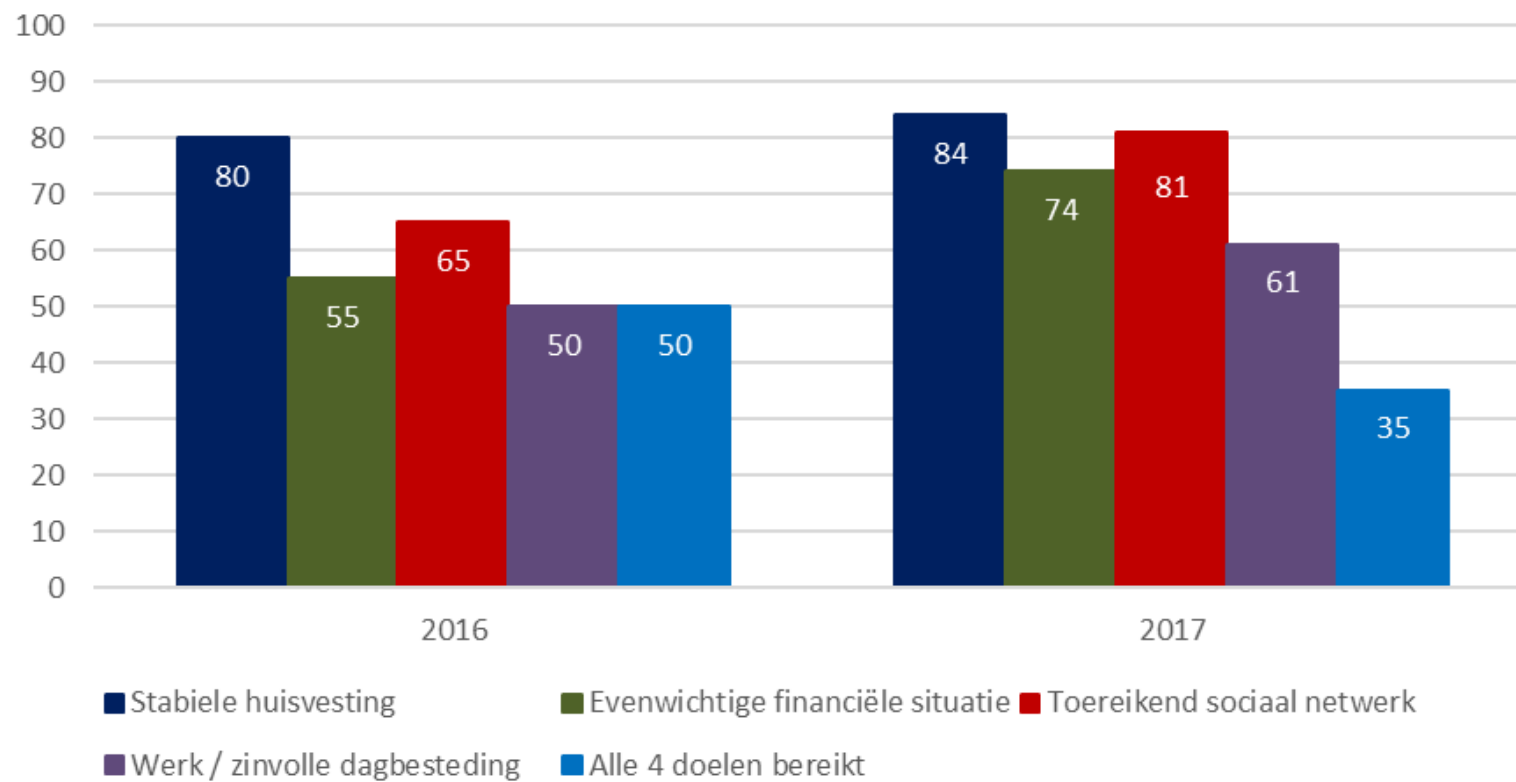
Voorbeeld bevraging einde hulpverlening

Het hoofddoel van CBAW is het uitbouwen van een stabiele thuis met en een kwaliteitsvolle toekomst voor de jongere. Die stabiele thuis is geoperationaliseerd als zijn/haar situatie aan de volgende criteria voldoet:

- De jongere heeft een stabiele huisvesting die in verhouding staat tot de financiële mogelijkheden en competenties van de jongere.
- De financiële situatie van de jongere is in evenwicht of positief.
- De jongere heeft werk of een dagbesteding die als zinvol wordt ervaren door de jongere;
- De jongere heeft een toereikend sociaal netwerk dat door de jongere als ondersteunend wordt ervaren.

% Doelrealisatie op 4 domeinen

Handelingsgerichte diagnostiek binnen IKT

Afname bij begin en einde van de hulpverlening

- Betrouwbaar en genormeerd instrument
- Ingebed in hulpverlening
- Van belang aantal respondenten
- T1 en T2 door dezelfde respondent
- % T1 en T2's t.o.v. totaal
- Vragen aansluiten bij doel van de hulpvorm / methodiek

Voorbeeld uit IKT – VSOG

De Verkorte Schaal voor Ouderlijk Gedrag (VSOG) is een vragenlijst met 25 vragen die gaan over de manier waarop ouders (en opvoeders) opvoeden. De vragen gaan in op onderwerpen als belonen, straffen, het aanleren van regels en positieve betrokkenheid van ouders. Ouders vullen de VSOG in. De VSOG wordt gebruikt binnen IKT voor het screenen van opvoedgedrag, voor diagnostische doeleinden, als instrument voor dialoog en samenwerking en voor het monitoren van effecten van hulp. Deze vragenlijst wordt standaard bij het begin en einde van de begeleiding gebruikt binnen IKT.

	2017	% Problematisch start	% Problematisch einde
Positief ouderlijk gedrag	0,64	50	25
Regels	-0,09	6,25	0
Straffen	0,36	0	0
Belonen	0,34	0	0
Hard straffen	-0,06	0	6,25

Effectsize beëindigde begeleidingen VSOG

- Leeswijzer

Van -0,49 t/m -0,20 Klein negatief effect

Van -0,20 t/m 0,19 Te verwaarlozen effect

Van 0,20 t/m 0,49 Klein effect (tussen 10 en 24% van de cliënten is beter af)

Van 0,50 t/m 0,79 Middelgroot effect (tussen 24% en 39% van de cliënten is beter af)

Vanaf 0,80 Groot effect (meer dan 39% van de cliënten zijn beter af)

Groeiniveaus zicht op effect

In deze zijn er geen absolute zekerheden. Nuchter onderzoek, met als basis twijfel en zelfkritiek, kunnen ons helpen om beter te worden. Er zijn alleen voorlopige zekerheden, grenzen aan onze kennis en mogelijkheden, die we met vallen en opstaan kunnen verleggen.

- De Effectladder (gradaties van bewijs)
 - 0 niet beschreven
 - 1 goed beschreven (doel, doelgroep, werkwijze...)
 - 2 in theorie effectief (waarom zou het werken?
Literatuur, meta-analyses, ...)
 - 3 doeltreffend (onderzoek resultaten via indicatoren)
 - 4 werkzaam (de interventie is verantwoordelijk voor de
resultaten)

Tellen en vertellen

In deze zijn er geen absolute zekerheden. Nuchter onderzoek, met als basis twijfel en zelfkritiek, kunnen ons helpen om beter te worden. Er zijn alleen voorlopige zekerheden, grenzen aan onze kennis en mogelijkheden, die we met vallen en opstaan kunnen verleggen.

- Cijfers spreken nooit voor zich, maar krijgen pas betekenis wanneer er over gesproken wordt en de cijfers geïnterpreteerd worden.

Enkele richtvragen!

- zijn de resultaten te plaatsen? (herkenning);
- zijn ze te begrijpen? (verklaring);
- zijn ze goed genoeg? (waardering);
- welke verbeteracties zijn nodig? (verbetering).

Groeviniveaus van cijfers

“Systematisch alles in twijfel trekken en systematisch overal in geloven zijn twee identieke houdingen die ons beletten na te denken”. (Henri Poincaré)

- 0 Geen gegevens
- 1 Enkel ad-hoc gegevens aanwezig
- 2 Aanzet tot systematisch verzamelen van gegevens (afspraken)
- 3 Gegevens worden systematisch verzameld in functie van plan / doel
- 4 Gegevens en analyse van gegevens (trends)
- 5 Benchmark

Werkwijze in 'De Cocon'

- Jaarlijks Data- en cijferrapport (oplijsten geen interpretatie)
- Bespreking op teams
- Waar mogelijk met cliënten
- Bespreking met wetenschappelijke partner

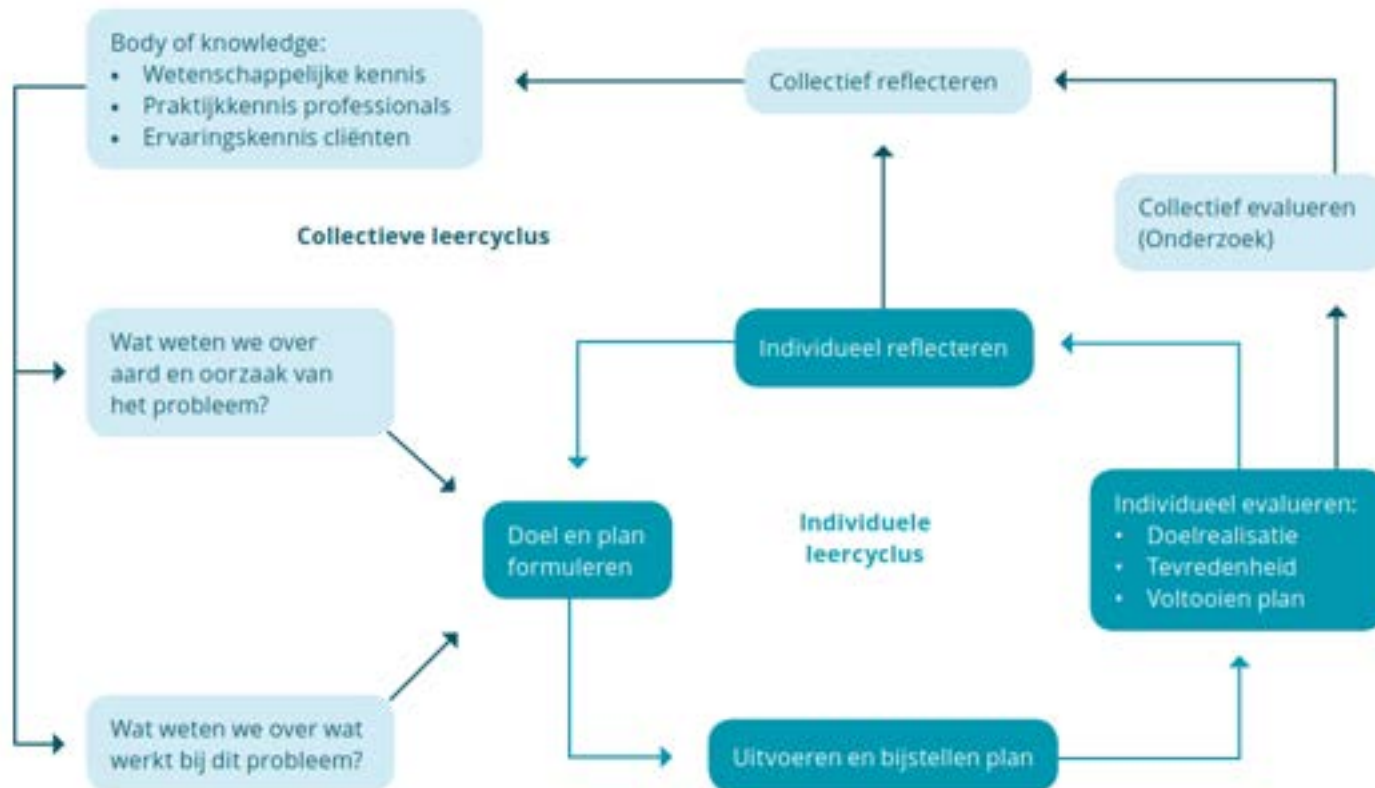
Cijfers spreken nooit voor zich. Ze krijgen pas betekenis wanneer er over gesproken wordt en de cijfers geïnterpreteerd worden.

“Een fixatie op cijfers is uit den boze.”

Bij voorkeur gebeurt deze interpretatie door zowel cliënten, praktijkwerkers als wetenschappers. Op die manier ontstaat een betekenisvolle meet-spreek-verbetercultuur waarbij kennis ontwikkelen en kennis gebruiken aan elkaar verbonden raken. Met als ultiem doel het verbeteren van de hulppraktijk voor jongeren en hun opvoeders.

Een model van leren

tips

De kwaliteitstoolkit van het Nederlands Jeugdinstituut voor beoordeling van de residentiële zorg vind je via volgende link:

<https://www.nji.nl/nl/Producten-en-diensten/Publicaties/NJi-Publicaties/Kwaliteitstoolkit-voor-de-residentiele-jeugdzorg>

Op website van

<http://www.decocon.be/het-E-project>

Het **E**-project

Evidence-based werken in de Vlaamse Jeugdhulp,
een praktijkverhaal.

Een uitgave van 'De Cocon', Jeugdhulp aan Huis
Geschreven door Wim Taelis
Met bijdragen van Johan Vanderhaeghe,
Tom van Spaendonck en Wim Gorijsen

Zicht op effectiviteit
Handboek voor resultaatgerichte
ontwikkeling van interventies in de
jeugdsector

Tom Van Yperen, Jan Willem Veerman,
Bas Bijl (red.)

Rotterdam, Lemniscaat, 2017

